Τα κατά δικά μας σφάλματα (Πρωτοπρ. Μιλτιάδης Ζέρβας)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 6 Οκτωβρίου, 2010

"Η κατάφαση στον τρόπο της ευκολίας και η απώθηση του τρόπου του σταυρού αποτελούν τις μήτρες εκείνες που γέννησαν στην πατρίδα μας την κρίση, είναι εκείνες που μαρτυρούν ποιοι είναι εκείνοι που κρύβονται πίσω από αυτή την αθλιότητα: είμαστε εμείς οι ίδιοι...".

Κάθε κρίσιμη ἱστορικὴ περίσταση ἀπευθύνει ἕνα πλῆθος ἐρωτημάτων πρὸς τὴν κοινωνία, ἡ ὁποία καλεῖται νὰ ἐπιλέξει μὲ ποιά ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἀπορήματα ἐπιθυμεῖ νὰ διαλεχθεῖ. Τούτη ἀκριβῶς ἡ ἐπιλογὴ ἀποκαλύπτει σὲ μεγάλο βαθμὸ τὶς προθέσεις τῆς κοινωνίας, ἴσως καὶ τὴν ποιότητά της.

Ἡ κρίση ποὺ ἐμφανίστηκε στὴν Ἑλλάδα τὸν τελευταῖο καιρό (κρίση ποὺ ὅμως κυοφορεῖται, ὅπως ὅλα μαρτυροῦν, ἐδῶ καὶ δεκαετίες) κατέθεσε κι αὐτὴ τὰ δικά της ἐγγενῆ ἐρωτήματα. Ἀπὸ αὐτὰ ἐκεῖνο ποὺ διακρίνεται, ἐκεῖνο ποὺ ἔχει κατακλύσει τὶς ἐφημερίδες, τοὺς τηλεοπτικούς μας δέκτες καὶ τὶς καθημερινές μας συζητήσεις, δὲν εἶναι ἄλλο, ἀπὸ τὸ **ποιός εὐθύνεται γιὰ τὴν σημερινὴ κατάσταση**.

Σὲ τούτη τὴν διερεύνηση, οἱ θεσμοί, οἱ πολιτικοί, οἱ κερδοσκόποι, οἱ δημόσιοι λειτουργοί (μαζὶ μὲ αὐτοὺς κι ἄλλοι πολλοί) προβάλλουν ὡς ἔνοχοι, ἔναντι μιᾶς ἀθῴας «κοινωνίας τῶν πολιτῶν», ἡ ὁποία καταγγέλλει τοὺς «φταῖχτες», γιὰ νὰ διαλαλήσει στοὺς πάντες, πὼς ἐκείνη δὲν φέρει καμία εὐθύνη γιὰ τὴν καταστροφή. Οἱ ἀβίαστες ἀπαντήσεις δὲν μοιάζουν ἱκανὲς νὰ ἀποκρύψουν ὅμως, **τὰ κοινά μας κρίματα**.

Ἡ κατάφαση στὸν τρόπο τῆς εὐκολίας

Στὴν Ἑλλάδα ἡ γερμανικὴ κατοχὴ καὶ τὰ ἐπακολουθήματά της ὁδήγησαν καθολικὰ τοὺς ἀνθρώπους στὴν ἀπόλυτη ἐξαθλίωση. Ἡ πείνα, οἱ ἀσθένειες, ἡ ἀνελευθερία, ἀποτελοῦσαν στοιχεῖα μιᾶς ἀπέλπιδος καθημερινότητας. Ἡ ἴδια ἡ ζωὴ εἶχε ἀπωλέσει τὴν ἀξία της μπροστὰ στὰ κατοχικὰ ἀποσπάσματα, ἐνώπιον τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς ἀνέχειας. Ὁ τραγικὸς ἐμφύλιος πόλεμος ποὺ ἀκολούθησε, ἀποτέλεσε τὴν ἄμεση ἐπιβεβαίωση τῆς ἀπαξίωσης τῆς ζωῆς, ποὺ συντελέστηκε στὸν τόπο αὐτό. Κάτω ἀπὸ αὐτὲς τὶς νωπὲς ἐμπειρίες, δὲν μοιάζει παράδοξο, ποὺ οἱ Ἕλληνες μετὰ τὸν Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ξεκινοῦν τὴν ἀνασύσταση τοῦ κράτους, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀτομικῆς

τους εὐημερίας, μὲ ἕνα κοινὸ ὅραμα: τὴν ἐπίτευξη μιᾶς καλύτερης ζωῆς.

Πῶς κατανοήθηκε ὅμως ἡ ἔννοια «καλὴ» ζωή; Σίγουρα γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τῆς κατοχῆς, καλὸς ἦταν ὁ βίος ἐκεῖνος, ποὺ τοποθετεῖται στοὺς ἀντίποδες τῆς κατοχικῆς ἐμπειρίας, τῶν ὑπέρμετρων καὶ ἀπάνθρωπων δυσχερειῶν. Καλὴ ἦταν ἡ ζωὴ στὴν ὁποία ἦταν ἐξασφαλισμένος ὁ ἄρτος ὁ ἐπιούσιος, καλὴ ἦταν ἡ ζωὴ ποὺ σοῦ ἐπέτρεπε νὰ ἐργάζεσαι, νὰ δημιουργεῖς καὶ νὰ ἐκφράζεσαι ἐλεύθερα, καλὴ ἦταν ἡ ζωὴ ποὺ διευκόλυνε τὴν κοινωνία τῶν προσώπων.

Σταδιακὰ ὅμως, ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιά, ἡ ἔννοια αὐτὴ χάνει τὸν ἀρχικό της προσδιορισμό. Καλὴ δὲν εἶναι ἁπλῶς ἡ ζωὴ ποὺ ἔχει ἀπεγκλωβιστεῖ ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ἀνέχειας καὶ τῆς χρείας, ἀλλὰ ἐκείνη ποὺ **ἔχει καταφέρει νὰ ἐ ξοστρακίσει τὴν δυσκολία ἐγκαθιδρύοντας στὴν θέση της τὴν εὐκολία**. **Ἡ ἀπόλυτη κατάφαση στὴν εὐχέρεια ἀρχίζει νὰ διέπει κάθε πτυχὴ τοῦ ἀτομικοῦ καὶ συλλογικοῦ βίου. Ἡ εὐκολία γίνεται τὸ ἀπόλυτο ποιοτικὸ κριτήριο τῆς ζωῆς καὶ ἐπιβάλλει τοὺς ὅρους της στὴν κοινωνία.**

Ψηλαφώντας τὶς πληγὲς τῶν ἐπιλογῶν τῆς εὐκολίας, θὰ ἄξιζε κανεὶς νὰ ἐπιμείνει στὶς παρακάτω ἐπισημάνσεις:

1. Μέσα σὲ λίγα μόνο χρόνια ἕνα τεράστιο **κύμα ἐσωτερικῆς μετανάστευσης** παρέσυρε στὶς μεγαλουπόλεις τοὺς Ἕλληνες, μὲ τὴν βεβαΐα πίστη πὼς ἐκεῖ θὰ μποροῦσαν νὰ ζήσουν «ἀνθρωπινά», ἐκμεταλλευόμενοι ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέσα ποὺ προσφέρουν μία καλύτερη ζωή. Ἔτσι **ἐρήμωσε ἡ ὕπαιθρος**, ἀκριβῶς γιατὶ ἡ ζωὴ σ’ αὐτὴν δὲν ἦταν εὔκολη. Ἐγκαταλείφθηκαν οἱ γεωργικὲς καὶ κτηνοτροφικὲς ἐργασίες, ἐπειδὴ ἀπαιτοῦσαν μόχθο πολύ. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ποὺ ἔμειναν στὰ ἐπαγγέλματα αὐτὰ δέχθηκαν τὶς «εὐεργεσίες» τῶν κοινοτικῶν κονδυλίων, ποὺ ἂν τὶς χρησιμοποιοῦσες «σωστά» καὶ «ἔξυπνα», θὰ μποροῦσες νὰ ζεῖς χωρὶς νὰ καταβάλλεις καὶ πολὺ κόπο.

2. Οἱ «τέχνες» ἀπὸτὴνἄλλη, **οἱ χειρωνακτικὲς δηλαδὴ ἐργασίες**, περιφρονήθηκαν, ὄχι ἀπαραίτητα γιατὶ δὲν ἦταν παραγωγικές, ἀκόμα καὶ προσοδοφόρες, ἀλλὰ γιατὶ δὲν μποροῦσαν νὰ συγκριθοῦν μὲ τὶς καθ’ ὅλα «ἀνώτερες» διανοητικὲς ἐργασίες. Ἡ ἐκπαίδευση καὶ ἡ σπουδὴ μιᾶς ἐπιστήμης ἔγινε ἐπιτακτική, **ὄχι γιὰ νὰ «μορφώσει» τὸν νέο ἄνθρωπο, ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴν «καταντήσει» αὐτὸς ἐργάτης ἢ τεχνίτης**. Κατὰ τὸν τρόπο αὐτὸ **τὰ ἐπαγγέλματα «ἠθικοποιήθηκαν».** Κάποια ἐμφανίστηκαν ὡς καλά (γιὰ παράδειγμα αὐτὰ τοῦ ἰατροῦ, τοῦ δικηγόρου, τοῦ μηχανικοῦ, τὰ ὁποῖα κάθε γονιὸς ὀνειρευόταν γιὰ τὰ παιδιά του), καὶ ἄλλα ἔμοιαζαν νὰ μὴν ἀπέχουν πολὺ ἀπὸ τὴν καταισχύνη καὶ τὴν ἀποτυχία. Τούτης

τῆς λογικῆς γέννημα ἦταν καὶ ἡ φρενήρης ἐπιδίωξη πολλῶν νὰ καταλάβουν μία θέση στὸ Δημόσιο, ἀφοῦ ἐκεῖ μποροῦσε κάποιος νὰ κατοχυρώσει ἱκανὲς ἀπολαβὲς καὶ δικαιώματα, χωρὶς νὰ χρειάζεται νὰ «σκοτώνεται» στὴ δουλειά.

3. Κοντὰστὰ παραπάνω, ὁ στερημένος Ἕλληναςἀποδέχεταιπασιχαρὴς**τὰ «δῶρα» τῆς τεχνολογίας**, ποὺ κομίζει σ' αὐτὸν ὁ δυτικὸς πολιτισμός. Ἀναρίθμητες συσκευὲς καὶ μέσα ἔρχονται νὰ μεταμορφώσουν τὴν ζωή του, νὰ τὴν κάνουν πιὸ ἄνετη, νὰ τὴν καταστήσουν πιὸ εὔκολη. Ἀμέτρητες διαφημίσεις εἶναι ἱκανὲς νὰ τὸν πείσουν γιὰ τὴν ἀξία τῆς νέας αὐτῆς βιωτῆς. Τὸ μόνο ποὺ χρειάζεται εἶναι νὰ ἔχει κανεὶς χρήματα γιὰ νὰ ἀγοράσει τὴν καθημερινή του εὐτυχία. Ἀλλὰ καὶ ἂν αὐτὰ τοῦ λείπουν, ἕνα ὁλόκληρο **τραπεζικὸ σύστημα** εἶναι ἕτοιμο νὰ «βοηθήσει» ὅποιον τὸ ἐπιθυμεῖ, νὰ ἱκανοποιήσει τὶς καταναλωτικές του ἀνάγκες.

Ἀκολουθώντας τὴν προαναφερθεῖσα πορεία δὲν εἶναι δύσκολο νὰ κατανοήσει κανεὶς πῶς φτάσαμε στὸ σημεῖο ἡ πατρίδα μας **νὰ μὴν παράγει σχεδὸν τίποτα**, οἱ ἄνθρωποί της νὰ ἔχουν **ἀπωλέσει τὴν δημιουργικότητά τους**, **ἡ ποιότητα τῆς ζωῆς τους νὰ ἐξαρτᾶται ὄχι ἀπὸ τὸ ποιοί εἶναι ἀλλὰ ἀπὸ τὸ τί ἔχουν.**

Ἡ ἀπώθηση τοῦ τρόπου τοῦ σταυροῦ

Οἱ προαναφερθεῖσες ἐπισημάνσεις ὅμως, δὲν φαίνονται ἀπὸ μόνες τους ἱκανὲς νὰ δώσουν **μία πλήρη ἀπάντηση** στὸ ζήτημα τῆς ἐκτεταμένης διαφθορᾶς στὰ δημόσια καὶ στὰ ἰδιωτικὰ πράγματα τοῦ τόπου, ἀφοῦ δὲν ἀπαντοῦν στὸ **ποιά εἶναι τὰ αἴτια, ποὺ κατακερμάτισαν τὸ κοινὸ ὅραμα γιὰ μία καλύτερη ζωή, σὲ ἀναρίθμητες ἀτομικὲς ταπεινὲς ἐπιδιώξεις**.

Στὴν ἐξέλιξη αὐτὴ καίριο ρόλο ἔπαιξε μία ἀκόμα ἐπιλογὴ τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, ἡ ὁποία συνοψίστηκε ἐπιγραμματικὰ στὴ φράση: «***δὲν μπορεῖς νὰ πᾶς μπροστὰ μὲ τὸ σταυρὸ στὸ χέρι***». Ἡ **ἀπώθηση τοῦ τρόπου τοῦ σταυροῦ**, **τοῦ τρόπου τῆς θυσίας τοῦ ἑαυτοῦ μου ὑπὲρ τῶν ἄλλων**, σήμαινε τὴν - ἄρρητη συνήθως - ἄρνηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς βιωτῆς, ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο τμῆμα τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας.

Ἡ ἀπόσταση ποὺ ἄρχισε νὰ καλλιεργεῖται ἀπὸ τοὺς Νεοέλληνες πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικὸ γεγονός, μπορεῖ νὰ μὴν σήμαινε τὸν «ἀφορισμὸ» τοῦ Θεοῦ, τὴν ὀλίσθηση σὲ κάποιας μορφῆς ἀθεΐα, **κατέδειξε ὅμως μὲ σαφήνεια, τὴν προθυμία τῶν πολλῶν νὰ ἐγκαταλείψουν πίσω τους τὰ «βαρίδια τοῦ παρελθόντος», ὅσα δηλαδὴ θὰ μποροῦσαν νὰ σταθοῦν ὡς ἐμπόδια στὴν ἐπιδίωξή τους «νὰ πιάσουν τὴν καλή»**. Φανέρωσε πὼς πλέον ἀνεμπόδιστα θὰ μποροῦσαν **νὰ οἰκοδομήσουν τὴν ἀτομική τους «εὐτυχία», χωρὶς νὰ ὑπάρχει Θεὸς νὰ τοὺς κρίνει, καὶ ἀδελφὸς νὰ τοὺς θυμίζει τὰ ὅρια ποὺ θέτει ἡ κοινὴ**

βιωτή.

Ἡ κατάφαση στὸν τρόπο τῆς εὐκολίας καὶ ἡ ἀπώθηση τοῦ τρόπου τοῦ σταυροῦ ἀποτελοῦν τὶς μῆτρες ἐκεῖνες ποὺ γέννησαν στὴ πατρίδα μας τὴν κρίση, εἶναι ἐκεῖνες ποὺ μαρτυροῦν ποιοί εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ κρύβονται πίσω ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀθλιότητα: εἴμαστε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι· ἐμεῖς ποὺ ἐγκαταλείψαμε τοὺς ἰδιαίτερούς μας τόπους· ἐμεῖς ποὺ κάναμε τὴν γῆ μας χέρσα καὶ ἄκαρπη· ἐμεῖς ποὺ ἀπαξιώσαμε τὸν κάματο τῆς μέρας· ἐμεῖς ποὺ καταστείλαμε κάθε δύναμη δημιουργίας· ἐμεῖς ποὺ παραδοθήκαμε στὴν εὐμάρεια· ἐμεῖς ποὺ λατρεύσαμε τὰ περὶ τῆς οὐσίας· ἐμεῖς ποὺ «παρὰ-μορφώσαμε» τὰ ὄνειρα τῶν παιδιῶν μας· ἐμεῖς ποὺ ποθήσαμε τὴν γυαλιστερὴ κενότητα τοῦ life style· ἐμεῖς ποὺ ταυτίσαμε τὴν ἀγαθότητα μὲ τὴν μωρία· ἐμεῖς ποὺ ἀρνηθήκαμε νὰ δοῦμε στὰ πρόσωπα τῶν γύρω μας τὸν ἀδελφό· ἐμεῖς ποὺ ἐκτοπίσαμε τὸν Θεὸ μόνο στὰ μέρη ἐκεῖνα τοῦ βίου στὰ ὁποῖα θὰ μποροῦσε νὰ μᾶς φανεῖ χρήσιμος, καλύπτοντας τὶς προσωπικές μας ἀνασφάλειες· ἐμεῖς ποὺ ἀρνηθήκαμε νὰ ψιθυρίσουμε προσευχητικὰ τὴ λειτουργικὴ προτροπή: «*καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν, Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα*».

Ἡ διέξοδος ἀπὸ κάθε κρίση, ἔχει τὶς ἀπαρχές της στὴ **μετάνοια**, στὴν **μεταβολὴ τοῦ νοός**, στὴν **ἀλλαγὴ τοῦ τρόπου ποὺ κανεὶς πολιτεύεται**. Τῆς μετανοίας ὅμως πάντα προηγεῖται **ὁ αὐτοέλεγχος καὶ ἡ αὐτομεμψία, ἡ ταπείνωση καὶ ἡ συντριβή**. **Ὅσο ἀρνούμαστε νὰ ἀναμετρηθοῦμε μὲ τὰ κατὰ δικά μας σφάλματα, τόσο θὰ βυθιζόμαστε στὸ ἀπύθμενο ἔρεβος τῶν καταστροφικῶν μας ἐπιλογῶν.**

(Πηγή: «Πειραϊκή Εκκλησία» Ιούλ. – Αύγ. 2010)